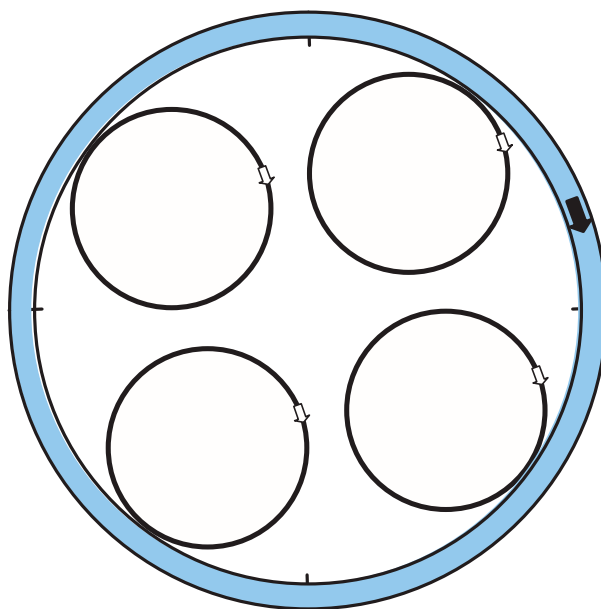

Prosjektrapport

Forslag til

Nytt system for prosjektvirksomheten i NORVAR

Norsk VA-verkforening

NORVAR-rapport

Norsk VA-verkforening

Postadresse: Vangsvegen 143, 2317 Hamar
 Besøksadresse: Vangsvegen 143, Hamar
 Webadresse: www.norvar.no
 Telefon: 66 55 30 30

Rapportnummer: 132 – 2003
Dato: 21. august 2003
Antall sider (inkl. bilag): 35
Tilgjengelighet: Åpen: x Begrenset:

Rapportens tittel: Forslag til nytt system for prosjektvirksomheten i NORVAR	
Forfatter(e): Svein Erik Moen og Einar Melheim, NORVAR	
<p>Ekstrakt:</p> <p>Rapporten beskriver behov og status for utviklingsvirksomhet innenfor vann- og avløpssektoren (VA-sektoren) i Norge. Både sammenlignet med FoU-virksomheten innenfor sektoren i Norge på 1980-tallet, med FoU innen VA i Sverige og innen energisektoren i Norge, er dagens FoU-virksomhet innenfor norsk VA-sektor lav og dekker ikke behovet.</p> <p>Det er med eksempler fra tidligere utviklingsarbeid innen VA vist at FoU er god investering. Det er beregnet at FoU-virksomheten innen VA i Norge på 1980-tallet på 10 mill kr per år over 8 år, førte til en besparelse for sektoren på over 1 milliard kr i neste 10-årsperiode.</p> <p>Rapporten foreslår et nytt system for prosjektvirksomheten i NORVAR. Systemet består i en prosess for valg av prioriterte programområder for programperioder på 4 år. Videre beskrives et system for prosjektprioritering.</p> <p>Det foreslås at NORVARs medlemmer bidrar med 1 kr per innbygger per år for å finansiere virksomheten. Bidraget kan inngå i grunnlaget for VA-gebyret og vil føre til en økning i det gjennomsnittlige VA-gebyret i Norge med 2,40 kr/husstand per år. Dette vil være en rimelig investering for å sikre en forsvarlig utviklingsvirksomhet.</p> <p>Forslaget fremmes i forståelse med Kommunenes sentralforbund.</p> <p>Det nye systemet er ment å erstatte den tidligere spleiselagsvirksomheten i NORVAR.</p>	
Emneord, norske: Utviklingsprosjekter Prosjektprioritering Prosjektfinansiering	Emneord, engelske:
Andre utgaver:	

ISBN 82-414-0251-1

Forord

Grunnlaget for denne rapporten er utarbeidet av et utvalg oppnevnt av NORVARs styre.

Utvalget har bestått av:

- Arne Johansen, Harstad, (fra hovedstyret, fra Nord-Norge)
- Finn Bjørgum, Trondheim (fra stor kommune og Midt-Norge)
- Jørund Ofte, Tveiten AS (fra driftsassistanse/representerer mindre kommuner, fra Øst- og Sør-Norge)
- Sven-Olav Yndestad, IVAR (fra interkommunalt selskap og Vest-Norge).

Utvalget har arbeidet i perioden januar til august 2003. Rapporten er utarbeidet etter en omfattende prosess som bl.a. omfatter 6 regionale møter med NORVAR- medlemmer.

Undertegnede har vært sekretær for utvalget. Deler av rapporten er skrevet i samarbeid med NORVARs nye direktør Einar Melheim.

NORVAR vil med dette takke utvalget for innsatsen og et godt samarbeid.

NORVARs styre er blitt løpende orientert om arbeidet. Styret behandlet utvalgets rapport i styremøte 11. august 2003. Foreliggende NORVAR-rapport er styrets forslag til ønsket system for prosjektvirksomheten i NORVAR. På grunn av usikkerhet i forhold til forankring hos medlemmene, vil styret foreslå for årsmøtet en trinnvis innføring av systemet.

Hamar 21. august 2003

Svein Erik Moen

Innholdsfortegnelse

Forord	2
Innholdsfortegnelse	3
Sammendrag	4
Definisjoner	5
1. Bakgrunn. Formål med utredningen	6
2. Organisering og gjennomføring av utredningsarbeidet.	7
3. Tidligere utviklingsarbeid innen VA. Resultater og nytteverdi	8
4. Dagens situasjon. Behov. Aktuelle prosjekter og utredningsoppgaver	9
5. FoU er lønnsomt – et aktuelt eksempel	11
6. Stort besparelspotensiale	11
7. Hvorfor skal NORVAR drive prosjektvirksomhet?	12
8. Erfaringer fra andre organisasjoner	12
9. Forslag til nytt system for prosjektvirksomheten	13
9.1 Programområder	
9.2 Prosjektvirksomheten	
9.3 Finansiering	
9.4 Nytt av nytt system. Hva får medlemmene igjen?	
9.5 Tidligere generelle spleiselagshenvendelser faller bort	
10. Mulige samarbeidspartnere	19
11. Statlig finansiert FoU	20
Referanser	20
BILAG	21
1. Opplegg for de regionale møtene	
2. Sammenstilling av innspill i de regionale møtene	
3. Eksempler på besparelser gjennom FoU	
4. Omfang av prosjektvirksomhet i NORVAR 1997 – 2002	
5. Prosjektfinansiering VA - Overgangsordning i 2003	
6. Aktuelle prosjekter 2003	
7. Forankring av prosjektvirksomheten i NORVAR	
8. Prosjektfinansiering. Innbyggertall og størrelsesfordeling av NORVARs medlemmer	
9. Utviklingen av kontingentnivået og prosjektaktiviteten i NORVAR	
10. Finansiering av utviklingsarbeid. VA-gebyrenes størrelse.	
11. Nytt av det nye systemet. Hva får medlemmene igjen?	
12. Mal for prosjektbeskrivelser	
13. Prosjektfinansiering. Hvorfor bør staten delta?	

Sammendrag

Norske VA-anlegg har en gjenanskaffelsesverdi på ca 400 milliarder kroner. Den tyngste utbyggingsperioden er over, og utfordringene framover vil i større grad være fornyelse og effektiv drift og forvaltning. Dette stiller krav til en annen kompetanse enn den tradisjonelle. Det ligger et stort effektiviseringspotensiale i å drive systematisk utviklingsvirksomhet.

Fram til midt på 1990-tallet var mye av utviklingsarbeidet innenfor VA-sektoren finansiert av staten. Det er i ettertid dokumentert at forskningsrådets (NTNF) programmer innen VAR-teknikk midt på 1980-talle sparte samfunnet for store utgifter. Staten har imidlertid trappet betydelig ned sin virksomhet innenfor dette feltet, og dette er et faktum bransjen må ta til etterretning og forholde seg til.

Også ferske eksempler viser at det er et stort besparelspotensiale i FoU-virksomheten.

De siste årene har de fleste utviklingsprosjekt i regi av NORVAR vært finansiert som spleiselag mellom medlemmene. Etter vedtak i årsmøtet 2001 har NORVAR gjennomført en prosess i organisasjonen hvor et nytt system for prosjektvirksomheten er utredet.

Dagens utviklingsvirksomhet innenfor VA i Norge er nede på ca. 0,1 % av omsetningen. Det er vesentlig lavere enn i de andre nordiske land. Interessesarbeid og utviklingsarbeid henger nøye sammen. Kompetansen fra utviklingsprosjekter gir NORVAR og medlemmene større faglig tyngde som dialogpartner overfor staten i interessesaker.

Aktuelle utviklingsprosjekter innmeldt av fagstyrene i NORVAR medio 2002 har en beregnet kostnad på ca 10 mill. kroner. Per mai 2003 er det gitt tilsagn om ca 3 mill. i prosjektmidler. Av dette er 1,1 mill vedtatt av årsmøtet ved 30 % i tillegg til kontingenten og 1,9 mill er spleiselagspåmeldinger.

Det foreslås at programområder (innsatsområder over 4 år) og strategiske prosjekter vedtas av årsmøtet i NORVAR etter forslag fra hovedstyret etter en omfattende prosess. Medlemmer og andre kan komme med prosjektforslag. Hovedstyret bevilger prosjektmidler innen vedtatte innsatsområder etter innspill fra medlemmene og innstilling fra et spesielt prosjektutvalg med representanter for medlemmene.

Fagstyrene får en viktig rolle ved beskrivelse av prosjekter og under gjennomføringen.

Normalt vil NORVAR ha prosjektledelsen, men det kan også gis støtte til prosjekter som gjennomføres hos medlemmene. Det føres egne regnskap for prosjektvirksomheten som nå, adskilt fra NORVARs driftsregnskap.

Det foreslås videre at utviklingsprosjekt finansieres ved at NORVARs medlemmer som en del av medlemsskapet betaler inn et beløp tilsvarende 1 krone per år per innbygger til prosjekt- og utviklingsvirksomheten. Dette vil gi ca 4 mill. kroner per år, som tilsvarer det nivå prosjektaktiviteten har hatt siste årene. I kommuner som er medlemmer i driftsassistanse eller interkommunalt selskap, bidrar hver innbygger i sum med 1 krone. Fordeling mellom kommuner og disse organisasjonene avtales lokalt.

Prosjektmidlene vil være en del av gebyrgrunnlaget i kommunen. Forslaget innebærer at det gjennomsnittlig VA-gebyret i Norge økes fra 1.700 kr/person til 1.701 kr/person. Dette vil

være en rimelig investering for å bidra til nødvendig utvikling og optimale løsninger for VA i Norge.

Det foreslås følgende finansieringsmodell:

- NORVARs medlemmer betaler inn til et fond som disponeres av styret etter fremgangsmåten beskrevet ovenfor. Dette vil gjelde bidrag til og med 100.000 kr.
- Bidrag over 100.000 kr (fra de største medlemmene) kan øremerkes til konkrete prosjekter.

Den viktigste nytten av det forslåtte systemet vil være økt kompetanse hos medlemmene, felles utvikling av gode løsninger og redusert risiko for kostbare feilinvesteringer. Systemet vil dessuten gi bedre grunnlag for å påvirke statlige myndigheter og øke muligheten for samarbeid/statlig medvirkning i utviklingsarbeid.

Det nye systemet innebærer at de generelle henvendelsene om spleiselag hver høst faller bort. Spleiselag om spesielle problemstillinger som bare gjelder noen medlemmer, kan fortsatt være aktuelt i tilfeller hvor medlemmene må arbeide med samme problemstilling hver for seg dersom det ikke etableres fellesprosjekt.

Definisjoner

Norsk VA-sektor:

Alle som er involvert i vannforsyning og avløpshåndtering, herunder VA-verkene (se nedenfor), myndighetene, interesseorganisasjoner, driftsassistanser, konsulenter, leverandører, FoU-institusjoner, undervisningsinstitusjoner, abonnenter (som eiere av private stikkledninger) m.fl.

VA-verk:

Organisasjoner (kommuner, interkommunale selskap, private aktører og andre) som eier og/eller driver anlegg som betjener samfunnets behov for vannforsyning og avløpshåndtering.

Kunder:

Kundene til VA-verkene er i hovedsak husholdnings- og næringslivsabonnenter. For interkommunale selskap (engrosverk) er det kommunene som er kunder. For VA-verk som leverer slam, er slammottaker også kunde.

Utviklingsprosjekter er anvendt FoU, herunder prosjekter, utviklingsarbeider, utredninger, erfaringssammenstillinger etc med formål å gi VA-verkene bedre grunnlag for å nå sine mål og løse oppgaver og utfordringer på en effektiv og kostnadsoptimal måte.

Prosjektvirksomhet og utviklingsvirksomhet er i denne rapporten aktiviteter knyttet til utviklingsprosjekter, se ovenfor.

Et programområde er et innsatsområde der det gjennomføres utviklingsprosjekter for å løse definerte problemstillinger.

1. Bakgrunn. Formål

1.1 VA-området disponerer betydelige ressurser

NTNFs VAR-program stipulerte medio 1980-årene gjenanskaffelseskostnadene for VA-anleggene i Norge. Med utgangspunkt i dette og beregnet prisstigning, har vi de senere årene operert med gjenanskaffelseskostnader på ca 200 milliarder kroner. En utredning NORVAR har fått gjennomført (1) viser at kostnadene er det dobbelte, dvs ca 400 milliarder kroner. Omsetningen innen sektoren er i størrelsesorden 6–8 milliarder kr pr. år.

1.2 Behov for utviklingsarbeid innen VA

VA-verkene står foran store utfordringer innenfor sektoren. Vi befinner oss i dag ved ”et tidsskifte” ved overgang fra fokus på investeringer til å arbeide med både investeringer, fornyelse og drift. Forurensningsmyndighet er delegert til kommunenivå og forvaltningsoppgaver blir også en del av den framtidige hverdag.

Det ligger betydelige oppgaver fremover i å ta vare på/fornye ledningsnett, behandlingsanleggene m.m. I dette arbeidet vil ny kunnskap og ny teknologi spille en viktig rolle. Man vil trenge en annen kompetanse i tillegg til den tidligere planleggings- og byggekompetansen. Det vil være mer fokus enn før på effektiv drift, effektiv forvaltning, kvalitet og miljø.

Mange av de nye drivkreftene på sektoren kommer som følge av internasjonale avtaler (EU-direktiver med mer). Videre er mye av ansvaret for VA-virksomheten etter hvert blitt delegert fra staten til kommunene. Dette vil også kreve utviklingsarbeid og styrket kompetanse i kommunene.

Utviklingsarbeid, kompetanseheving og et dynamisk fagmiljø er også et svært viktig grunnlag for rekruttering til bransjen.

1.3 Ønske om annet system enn spleiselag

Mye av utviklingsarbeidet innenfor VA skjer for tiden i form av spleiselag mellom NORVARs medlemmer, se pkt 4. I NORVARs årsmøte i Bergen 2001 ble spleiselagsaktiviteten diskutert. Det fremkom der ønske om en annen måte å finansiere utviklingsprosjekter på.

NORVAR arbeidet med dette spørsmålet i 2002, men fant det riktig å gjennomføre en prosess for å forankre et nytt system hos medlemmene før forslag til system ble presentert. Prosessen ble planlagt i 2002 og ble gjennomført primo 2003, styrt av et utvalg oppnevnt av styret (se pkt. 2.2). Utvalgets forslag til rapport ble behandlet i NORVARs styre i august 2003.

Denne rapporten presenterer styrets forslag til nytt system.

2. Organisering og gjennomføring av utredningsarbeidet

2.1 Forankring hos medlemmene

Et system for å få en tilfredsstillende utviklingsvirksomhet, vil være så viktig og omfattende for NORVARs medlemmer at styret ikke bare ønsket å fremme saken direkte i et årsmøte. Styret ønsket i stedet en prosess med høy grad av medlemsdeltagelse, slik at systemet blir forankret hos medlemmene. Dette ut fra de gode erfaringer NORVAR hadde med tilsvarende opplegg i arbeidet med strategiprosessen for VA-verkene 2000/2001 (2).

2.2 Utvalg

Styret oppnevnte et utvalg av representanter for medlemmene med formål å utarbeide forslag til system. Utvalget har hatt følgende sammensetning, der det er tatt hensyn både til representasjon og geografi:

- Arne Johansen, Harstad, (fra hovedstyret, fra Nord-Norge)
- Finn Bjørgum, Trondheim (fra stor kommune og Midt-Norge)
- Jørund Ofte, Tveiten AS (fra driftsassistanse/representerer mindre kommuner, fra Øst- og Sør-Norge)
- Sven-Olav Yndestad, IVAR (fra interkommunalt selskap og Vest-Norge)

Utvalgets mandat

1. Utvalget skal utarbeide forslag til et system for prosjektfinansiering i NORVAR. Forslaget skal presenteres i hovedstyrets møte i juni for å utarbeide en innstilling til årsmøtet i september 2003.
2. Ut fra erfaringene med strategiprosessen 2000/2001 holdes det regionale møter for å diskutere behov, muligheter med mer for et nytt system for prosjektfinansiering med et utvalg av medlemmene. Formålet med dette er å forankre et nytt system hos medlemmene.

Under arbeidets gang fant man at det ville være riktig å endre fokus fra prosjektfinansiering til å se på systemer for hele prosjektvirksomheten.

Gjennomføring av arbeidet

17. 01.03 Møte i utvalget. Administrasjonen presenterte opplegg for arbeidet og skisse av utredningen, som skulle drøftes i regionale møter.

Januar-februar Regionale møter i 6 byer/regioner knyttet til samlinger med Vannambassadørene ifm NORVARs info-prosjekt i Vannåret 2003. Møtene ble holdt slik:

Tid	Sted	Antall deltagere
28. januar	Oslo	11
31. januar	Kristiansand	8
3. februar	Bergen	7
10. februar	Stavanger	5
12. februar	Trondheim	7
17. februar	Tromsø	7
SUM		45

Opplegget for møtene er vist i bilag 1. Det ble skrevet omfattende møtenotater fra alle møtene. Bilag 2 viser en sammenstilling av de viktigste innspillene.

20.02.03	Utvalget diskuterte erfaringer/innspill og forslag til rapport/innstilling
20.02.03	Status for arbeidet ble presentert for og diskutert med KS
12.03.03	Status for arbeidet ble presentert i hovedstyret
April – Mai	Kontakter Oslo, VEAS, KS, Svenskt vatten, interkommunale selskaper
04.06.03	Presentert status og forslag for fagstyrerepresentanter/hovedstyret. Hovedstyret diskuterte/ga innspill til endelig rapport
26.06.03	Forslag til rapport behandlet av utvalget (telefonmøte)
primo aug	Diverse kontakter med medlemmer
11.08.03	Utvalgets forslag behandlet i styret

Styrets forslag skal behandles i årsmøtet 17. september 2003. NORVAR har som mål å få etablert et nytt system fra og med 2004.

3. Tidligere utviklingsarbeid innen VA. Resultater og nytteverdi

Utviklingsarbeid innenfor VA-sektoren har tidligere i stor grad vært finansiert av staten, bl.a gjennom en rekke NTNf-programmer, og ved at SFT har gjennomført en rekke prosjekter. Med den endrede oppgave- og ansvarsfordelingen mellom stat og kommune som startet opp midt på 1990-taller, opplever vi i større og større grad at staten trekker seg ut av denne type virksomhet. Utviklingsarbeidet vil heretter i betydelig grad måtte finansieres av brukerne.

NTNF-programmene Program for VAR-teknikk og Program for drikkevannsforskning, som var i virksomhet på 1980-tallet, kunne dokumentere at forskning og utvikling (FoU) gir besparelser som er mange ganger verd FoU-innsatsen. Besparelsene som følge av VAR-forskningen 1982 -1988 ble stipulert til godt over 1 milliard kr over de neste 10 år. Forskningsinnsatsen i perioden var stipulert til ca 80 millioner kr, eller ca 10 mill kr pr år. Omregnet til dagens kroneverdi tilsvarer dette ca 18 mill kr/år. Staten bidro med omtrent halvparten

Eksempler på resultater/besparelser som følge av arbeidet er beskrevet i bilag 3.

Det fleste av de prosjektene som ble gjennomført av NTNf-programmene innenfor VA, hadde karakter av anvendt forskning og utviklingsarbeider. Det er denne aktiviteten det er et sterkt behov for å videreføre.

Utvalget hadde ønsket å presentere en tilsvarende oppstilling av viktige resultater fra arbeidet i VA-FORSK (se pkt. 8.1). Det er imidlertid ikke gjort en tilsvarende evaluering der, men man planlegger å gjøre det.

4. Dagens situasjon. Behov. Aktuelle prosjekter og utredningsoppgaver

4.1 Finansiering etter at staten trakk seg ut

NORVAR har forsøkt å dekke noe av utviklingsbehovet ved et system med "spleiselag", der kommuner med felles problemer går sammen i fellesprosjekter for å utvikle fagområdet og bygge opp kompetansen. Prosjektaktiviteten i NORVAR har de siste årene ligget på ca 4,5 – 5 mill kr/år, se bilag 4. Noen år sist på 1990-tallet var aktiviteten innenfor avløp delvis finansiert ved støtte fra SFT, og den var da noe høyere.

Som følge av denne aktiviteten har NORVAR gitt ut ca 130 rapporter/veiledninger/maler.

I tillegg til NORVARs prosjektvirksomhet har enkelte større kommuner/interkommunale selskap drevet utviklingsarbeid ut fra egne behov. Utvalget har forsøkt å kartlegge omfanget av dette, men har fått få svar på et spørreskjema som ble sendt ut.

Staten har en viss FoU-virksomhet knyttet til Program for vannforsyning (tidsbegrenset program ut 2004). FoU-innsatsen der har ligget på ca 3 millioner kr pr. år.

Totalt anslås utviklingsvirksomheten i **Norge** for å dekke kommunenes utviklingsbehov i perioden 1997-2002 å ha vært på ca. 6-8 mill kr pr år, som er **ca 0,1 % av omsetningen. Den tiden staten finansierte en stor del av utviklingsvirksomheten, var den på ca 0,25 % av omsetningen.**

I **Sverige** anslår Svenskt vatten (4) at staten og kommunen gjennom VA-FORSK (se pkt. 8.1) til sammen satser ca **0,25 % av omsetningen på FoU**. Dette kommer i tillegg til kommunenes egne utviklingskostnader.

4.2 Spleiselagsmodellen

Spleiselagsformen som hovedfinansieringsmåte er uheldig av flere grunner:

- vanskelig å finansiere større og strategiske prosjekter
- bare relativt få og store kommuner er med i spleiselagene. Deres interesser og behov bestemmer hva som blir finansiert
- urettferdig fordeling av kostnadene ved at kun et mindretall av kommunene deltar
- resulterer i mange småprosjekter
- ressurskrevende for kommunene og NORVAR å finansiere og administrere mange små spleiselag
- vanskelig for kommunene å følge med i mange små prosjekter.

4.3 Ønske om nytt system. Overgangsordning 2003

Årsmøtet 2001 vedtok at NORVAR skal fremme forslag til annen måte å finansiere utviklingsarbeidet på. Denne rapporten er et svar på dette vedtaket. Fordi styret fant å ville bruke tid på et nytt system og forankre det hos medlemmene (se pkt 2), ble det for 2003 vedtatt en overgangsordning med 30% tilleggskontingent for å finansiere prosjekter prioritert av årsmøtet. Denne er beskrevet i bilag 5. Dette påslaget var en engangsordning som vil falle bort dersom nytt system vedtas.

Dersom nytt prosjektfinansieringssystem vedtas i årsmøtet 2003, vil 2003 være det siste året med omfattende spleiselagsaktivitet i NORVAR etter "den gamle modellen".

4.4 Beskjedent omfang - Stort behov

Aktuelle utviklingsprosjekter innmeldt av fagstyrene i NORVAR medio 2002 har en beregnet kostnad på ca 10 mill kr (se bilag 6). Vi har pr mai 2003 fått tilsagn på ca 3 mill kr (inkl de 30% påslag i kontingenten (1,1 mill kr) som årsmøtet har vedtatt, se pkt. 4.3). Spleiselagspåmeldingen 2003 var på ca 1,9 mill kr (ca 40 deltagere).

Dagens utviklingsvirksomhet innenfor VA er som nevnt i pkt. 4.1 på ca 0,1 % av omsetningen. Dette er lite, både sammenlignet med Sverige og også med aktiviteten på 1970- og 1980-tallet.

Alle typer virksomheter har behov for FoU (forskning/utviklingsarbeid/ utredninger/prosjekter). I industrien er det ikke uvanlig med FoU-innsats på 2-30 % av omsetningen, avhengig av bransje. Det er ikke relevant å sammenligne industrien og VA-sektoren direkte, men forskjellen i utviklingsaktivitet er svært stor.

Mer relevant er det å sammenligne med energisektoren. Direktør Arild Thommesen, EBL (telefonsamtale) stipulerer FoU-aktiviteten i denne sektoren til 1,2 – 1,3 % av omsetningen. Denne finansieres dels med FOU-kontingent, dels med direkte prosjekttilskudd og dels med offentlige bidrag. Videre har de største energiselskapene egen FoU-virksomhet, enten alene eller i samarbeid med andre selskaper. Det er lange tradisjoner for FoU innen denne sektoren.

Det er viktig å få til et system som sikrer nødvendig utviklingsarbeid i VA-sektoren. Erfaring viser at med egne midler (i system) blir det også lettere å få inn midler/tilskudd fra andre (for eksempel staten).

De som skal ha ansvaret for VA-virksomheten i Norge, må vise at de er i stand til å ivareta de store verdiene, bl.a. ved å få til en utviklingsvirksomhet som sikrer optimal ressursbruk og rekruttering til bransjen.

En ny ordning vil også gi en forutsigbar økonomi som sikrer at utviklingsarbeidet får et hensiktsmessig omfang, kontinuitet og at prosjektene kan fullføres.

5. FoU er lønnsomt – et aktuelt eksempel

I tillegg til resultatene beskrevet i pkt 3, har vi et ferskt eksempel fra Norge på at FoU kan være svært lønnsomt. I forbindelse med implementering av det nye avløpsdirektivet i Norge, ble det foreslått at man, for å følge direktivets krav, måtte bygge om de mekanisk/kjemiske avløpsrensaneanleggene og innføre et ekstra biologisk rensetrinn. Dette ville ha medført investeringer på 4-500 millioner kr og derav følgende årskostnader på 95 – 125 millioner kr uten at det ville ha fått nevneverdig betydning for norske resipienter.

NORVAR tok dette opp med Miljøverndepartementet allerede i 2001 (5). Som en følge av dette, ble det satt i gang utredningsarbeid finansiert av SFT og NORVAR i fellesskap. Man utredet:

- Konsekvenser med mer for renseanleggene (NORVAR)
- Mal for resipientundersøkelser (SFT)
- Norske resipienter – norsk avløpsrensing (SFT).

Det ble brukt ca 600.000 kr på utredninger. Derav betalte NORVAR (spleiselag) ca 250.000 kr.

Resultatet er at man ikke behøver å bygge ut med biologiske rensetrinn dersom ikke anleggene skal underkastes vesentlige rehabiliteringer. Dette vil i praksis bety at man i hvert fall kan regne med å utsette investeringene i 15 år på de fleste anleggene. Med årskostnader på ca 100 millioner kr (se ovenfor) betyr dette **en besparelse på 1,5 milliarder kr de neste 15 årene.** Utredningene var en god investering!

6. Stort besparelspotensiale

At utviklingsarbeid kan være lønnsomt, fremgår både av pkt. 3 og pkt. 5. Å beregne et eksakt besparelspotensiale vil ikke være mulig med den oversikten vi har. Men vi ser store muligheter ved å arbeide med spørsmål knyttet til

- driftsoptimalisering, for eksempel energisparing
- tiltak på ledningsnett. Det er beregnet et besparelspotensiale ved å redusere lekkasjene på opp mot 1 milliard kr per år. Det er nok stor uenighet om dette, men potensialet er i alle fall stort
- tiltak for å redusere skadene som følge av klimaendringer/underdimensjonert ledningsnett
- mer optimale behandlingsløsninger for drikkevann og avløpsvann
- nye krav som følge av øket oppmerksomhet på miljøgifter
- tilfredsstillende, men nøktern sikkerhet og beredskap
- HMS- helse, miljø og sikkerhet
- implementering av nye krav (EU-direktiver o.a) på en kostnadsoptimal måte (se eksempelet i pkt 5).

Gode løsninger på disse spørsmålene vil kreve FoU og kompetanseoppbygging.

7. Hvorfor skal NORVAR drive prosjektvirksomhet?

Starten på NORVARs virksomhet i 1986 var etablering av et spleiselagsystem for felles prosjekter/utviklingsarbeid. Det vises til omtale av omfanget de senere årene i pkt 4.1.

I Strategisk plan for VA-verkene (NORVAR-rapport 120 (2)) er prosjektvirksomheten omtalt som et eget virksomhetsområde D (Forskning og utvikling). Se bilag 7, side 1.

I NORVARs utviklingsplan/handlingsplaner er prosjektvirksomheten beskrevet under pkt 1.5 og 2, se bilag 7, side 2.

Etter hvert som NORVAR har gått over til å bli en mer aktiv interesseorganisasjon, vil noen kanskje mene at prosjektvirksomheten bør trappes ned. Styrets syn er at skal NORVAR ha troverdighet som interesseorganisasjon og være en aktuell dialogpartner for bl.a staten, er det viktig at organisasjonen har kompetanse. Det får den bare ved selv å være involvert i utviklingsprosjekter. Dette betyr at NORVARs ansatte bør arbeide med en kombinasjon av kompetanseutvikling og interessearbeid. Når det gjelder prosjekter, bør NORVAR derfor ha prosjektledelsen og i enkelte prosjekter også selv forestå utredningene.

Sammenhengen mellom interessevirksomhet og prosjektarbeid illustreres godt av eksemplet beskrevet i pkt. 5.

8. Erfaringer fra andre organisasjoner

8.1 Eksempel fra Sverige

I Sverige har Kommunforbundet (det svenske "KS") og Svenskt Vatten (NORVARs søsterorganisasjon) løst prosjektfinansieringen gjennom en ordning kalt VA-FORSK. Dette går ut på at kommunen legger på et tillegg i VA-gebyret for å finansiere denne type virksomhet. Tillegget er for tiden på 1,05 kr pr. innbygger og innbringer i Sverige ca. 8-9 mill. kr per år. Dette har vært en frivillig ordning, men de aller fleste kommunene i Sverige har vært med på dette. Fra 2004 er ordningen gjort obligatorisk.

Midlene betales inn til VA-FORSK og forvaltes av et styre med medlemmer fra kommunene, Kommunforbundet og Svenskt Vatten. Dette har ført til en betydelig utviklingsaktivitet innenfor VA-området i Sverige.

8.2 Prosjektfinansiering i Norsk renholdsverksforening (NRF)

For opplegget beskrevet i pkt. 9 har vi til dels tatt modell fra et tilsvarende opplegg hos NRF. De innførte ordningen i 1999 og fikk i 2002 inn ca 1,1 mill kr gjennom et obligatorisk FoU-bidrag fra medlemmene. Erfaringene med systemet er bra.

9. Forslag til nytt system for prosjektvirksomheten

Med utgangspunkt i innspillene i prosessen beskrevet i pkt 2, foreslås i det følgende et nytt system for prosjektvirksomheten i NORVAR:

9.1 Programområder

For å komme bort fra de mange små prosjektene, som er en av ulempene ved spleiselagsmodellen, foreslås det å ”spisse virksomheten” med færre og mer omfattende prosjekter. Styret foreslår derfor at man blir enige om et fåtall programområder som prioriteres i en 4 års periode.

Et programområde er et innsatsområde der det gjennomføres utviklingsprosjekter for å løse definerte problemstillinger. Prosjektene skal bidra til å løse VA-verkenes oppgaver og utfordringer på en effektiv og kostnadsoptimal måte. Prosjektene skal videre bidra til å løse utfordringer som er aktuelle for en stor del av NORVARs medlemmer. Systemet med programområder gjør at man ikke skal spre seg på altfor mange områder i perioden, men heller konsentrere innsatsen. Andre utfordringer må i et slikt system løses i en annen programperiode.

Mer spesielle utfordringer som er knyttet til spesielle anlegg, prosesser, utstyr eller lignende, kan med fordel løses gjennom spleiselag mellom de VA-verk som har slike utfordringer. Dette kan skje uavhengig av programområdene.

Det presiseres videre at NORVARs interessevirksomhet vil kunne omfatte andre utfordringer og problemstillinger enn prosjektvirksomheten. En del av prosjektvirksomheten vil imidlertid kunne danne grunnlag for en profesjonell interessevirksomhet, se eksemplet i pkt 5.

9.1.1 Mulige programområder de nærmeste årene

Gjennom diskusjoner med fagstyrene og andre har vi som en illustrasjon følgende forslag om programområder de nærmeste årene. Dette er:

- Miljøgifter (”stoff for stoff - kilde for kilde”)
  - Drikkevann og helse
  - Optimale ledningsnett for VA
  - Konsekvenser for VA av klimaendringer
  - Mer effektiv VA-virksomhet
  - Tilfredse og kompetente kunder og eiere
  - Småkommuneproblematikk
- Eksempler:
- Slam i små mengder; metoder og muligheter,
  - Slam og matavfall
  - ”Overvåking” av EU-regler og deres konsekvens for Norge sett i et småskalaperspektiv
- Diverse-post for andre aktuelle problemstillinger.

NORVAR vil arbeide videre med forslag til programområder for ”å spisse innsatsen”. Forslaget vil bli fremmet for årsmøtet 2003 som en egen sak. For senere valg av programområder foreslås en egen prosess, se nedenfor.

9.1.2 Prosess for valg av programområder

For senere valg av programområder foreslås at det hvert 4. år gjennomføres en prosess for å evaluere gjennomførte prosjekter og diskutere nye innsatsområder.

- Et viktig element i denne prosessen vil være en workshop med bredest mulig deltagelse fra forskjellige medlemskategorier, aktuelle direktorater, FoU-institusjoner m.fl. Bl.a vil NOVARs representanter i EUREAU og andre internasjonale organisasjoner kunne gi viktige innspill i en slik workshop.
- Et annet viktig element i denne prosessen vil være møter med representative medlemmer/medlemskategorier.

Programområdene skal vedtas av årsmøtet (se nedenfor).

9.1.3 Evaluering og justering av programområder

Det foreslås at det i hvert årsmøte presenteres en enkel statusrapport med evaluering av prosjektvirksomheten foregående år og forslag om evt mindre justeringer i forhold til programområdene om nødvendig.

Hvert 4. år tas en grundig gjennomgang/evaluering av resultatene fra siste programperiode. Videre vedtas nye programområder med utgangspunkt i prosessen nevnt ovenfor.

Det forutsettes at hovedstyret utarbeider en detaljert plan for disse prosessene. Denne planen gis betegnelsen **Programplanen**.

9.2 Prosjektvirksomheten

9.2.1 Organisering og ansvar

Styret har det overordnede ansvaret for prosjektprioritering innenfor de rammer som er gitt av årsmøtet ved behandling av programområder.

For å få best mulig grunnlag for å prioritere prosjektene, skal styret oppnevne et **prosjektutvalg (PU)**. Dette skal ha følgende sammensetning:

1. 2 representanter oppnevnt av de store kommunene (VASK).
2. 2 representanter oppnevnt av de interkommunale selskapene
3. 2 representanter fra de mindre kommunene oppnevnt av de driftsassistansene som er medlemmer i NORVAR
4. 1 representanter fra hvert av fagstyrene i NORVAR
5. For å sikre at alle medlemskategorier er representert, kan hovedstyret i tillegg oppnevne inntil 2 representanter for medlemskategorier som evt ikke er dekket gjennom sammensetningen ut fra pkt. 1- 4.

Som en del av prosessen vil NORVAR gi medlemmene mulighet til å komme med innspill til prosjektprioriteringene ut fra en liste over aktuelle prosjekter på VA-torget. Dette vil være innspill til arbeidet i PU.

PU skal fremme sin innstilling for styret i følge prosjektplanen beskrevet nedenfor. Innstillingen skal i hovedsak omhandle hvilke prosjekter som skal prioriteres. Dersom valg av prosjekt er knyttet til valg av en spesiell rådgiver, skal dette også fremmes.

På grunnlag av innstillingen fra PU fordeles midlene av styret.

Det forutsettes at styret utarbeider en detaljert plan for disse prosessene. Denne planen gis betegnelsen **Prosjektplanen**.

9.2.2 Prosjektforslag

NORVARs fagstyrer får en sentral rolle i å foreslå prosjekter innenfor sine fagområder. Innenfor de aktuelle programområdene skal det utarbeides korte beskrivelser av de aktuelle prosjektene i henhold til malen i bilag 12. Dette fordi det er ønskelig å foreta en grovprioritering før det legges for mye arbeid i de mer detaljerte prosjektbeskrivelsene.

Følgende miljøer kan levere inn prosjektforslag:

- NORVARs medlemmer som deltar i prosjektfinansieringen. Det kan f.eks være aktuelt å delfinansiere prosjekter som gjennomføres hos medlemmene innenfor de aktuelle programområdene
- Eksterne aktører som utpekes som kvalifiserte forslagsstillere (se anmerkning), fortrinnsvis i dialog med de respektive fagstyrer eller med NORVARs sekretariat dersom programrådet ikke dekkes av et fagstyre
- NORVARs fagstyrer.

Forslag til visse strategiske prosjekter kan bli fremmet for årsmøtet som en del av programarbeidet. Disse skal gjennomføres uten etterfølgende behandling i PU.

Anmerkning

Etter at programområder er valgt, skal NORVAR foreta en prekvalifisering av aktuelle utredere innenfor de forskjellige programområder. De som velges ut som kompetente samarbeidspartnere, får rett til å utarbeide forslag til prosjektbeskrivelser.

9.2.3 Prosjektgjennomføring

- NORVAR har prosjektledelsen med mer som nå
- Fagstyrene i NORVAR får i oppgave å foreslå for hovedstyret deltagere i styrings-/referansegrupper for der respektive prosjektene. Det positive ved spleiselagsprosjektene var at mange av fagpersonene hos medlemmene engasjerte seg i styringsgrupper og på annen måte. Det er viktig å videreføre dette også i et nytt system
- Det innføres et web-basert system for planlegging, styring, rapportering og evaluering av prosjektene
- Det føres egne regnskaper for prosjektvirksomheten som nå. Prosjektvirksomheten holdes separat fra driftsregnskapet – dette er ikke tilskudd til NORVAR, men investering i prosjektvirksomhet til egen nytte!

9.3 Finansiering

9.3.1 Kommuner

Det foreslås at utviklingsaktiviteten finansieres ved at NORVARs medlemmer bidrar med et beløp tilsvarende 1 krone per år per innbygger i tillegg til kontingenten. Medlemmer som ønsker det, kan innbetale mer enn 1 krone per innbygger. Med dagens medlemsmasse i NORVAR (medlemsskap er frivillig - ikke alle kommuner er medlemmer), vil dette vil gi **ca 4,2 millioner kroner per år**, som tilsvarer det nivå prosjektaktiviteten i NORVAR har hatt siste årene. Det vises til bilag 8, Prosjektfinansiering. Innbyggertall og størrelsesfordeling av NORVARs medlemmer, samt til bilag 9, som viser utviklingen av kontingentnivået og prosjektaktiviteten i NORVAR.

Innbetalingen av prosjektmidler/deltagelse i prosjektaktiviteten skal være obligatorisk for NORVARs medlemmer for å sikre mulighet for en forsvarlig og langsiktig utviklingsvirksomhet. Det er viktig at alle kategorier medlemmer får (matnyttige) resultater av prosjektvirksomheten som står i forhold til den innsatsen de har bidratt med.

Det er også viktig at medlemmer som ønsker å bidra ekstra for å gjennomføre spesielle prosjekter, kan gjøre dette gjennom NORVAR, evt. med bidrag fra det felles prosjektfondet etter de prinsipper som er beskrevet i pkt. 9.1 og 9.2.

For å sikre disse forholdene, skal medlemmenes bidrag til virksomheten skje på følgende måte:

- Enkeltbidrag på 1 krone per innbygger begrenset oppad til kr.100 000 per år går til et prosjekt- og utviklingsfond. Dette fondet skal finansiere prosjekter innenfor de programområdene som vedtas av årsmøtet. Midlene disponeres av styret etter fremgangsmåten beskrevet nedenfor. Disse midlene faktureres sammen med medlemskontingenten (spesifisert).
- Medlemsbidrag utover 1 krone per innbygger og kr 100.000 fra enkeltmedlem kan øremerkes til konkrete prosjekter eller problemområder dersom medlemmet ønsker det (se nedenfor).

Avhengig av behov og aktivitet kan denne type bidrag fra de store medlemmene variere noe fra år til år. Det forutsettes at bidraget minst skal være på 1 kr per innbygger per år i snitt over en 4-årsperiode (programperiode). Ved spesielt interessante prosjekter kan enkelte medlemmer være interessert i å bidra med mer enn 1 krone pr innbygger. Det foreslåtte systemet skal ikke være til hinder for det.

Med dagens medlemsmasse vil det være ca 10 medlemmer som skal bidra med mer enn 100.000 kr per år, noe avhengig av hvordan man fordeler bidraget mellom kommunene og deres interkommunale selskap. Det er også vurdert et alternativ med en øvre grense per medlem for midler til fondet på 200.000 kr per år. Med dagens medlemsmasse vil det være 3-4 medlemmer som skal bidra med mer enn 200.000 kr, noe avhengig av hvordan man fordeler bidraget mellom kommunene og deres interkommunale selskap.

Styret går inn for alternativet med en øvre grense for midler til fondet på 100.000 kr per år.

Følgende vurdering ligger til grunn for forslaget ovenfor:

Øremerking av midler er for det enkelte medlem et klart ønske ved et en da kan styre utviklingen ut fra egne behov. Samtidig motvirker en øremerking intensjonene med det nye systemet ved at det reduserer mulighet for og omfanget av en behovsstyrt prosjektvirksomhet, der bransjen gjennom en omfattende prosess i fellesskap prioriterer innsatsområder slik det er beskrevet i pkt. 9.1 og 9.2.

På den andre side må en ta hensyn til at en stor organisasjon har ressurser til på egen hånd å gjennomføre utviklingsprosjekter ut fra egne behov. Dette er ikke tilfellet for de mindre organisasjonene. Den foreslåtte modellen er derfor et kompromiss for å få en best mulig samordning av utviklingsvirksomheten innen sektoren.

Finansiering

Prosjektmidlene vil være en del av grunnlaget for VA-gebyrene i kommunen. Lovligheten av dette i forhold til lov om vass- og kloakkavgifter m/forskrifter er avklart med staten ved SFT (6) og (7).

Forslaget innebærer at det gjennomsnittlige VA-gebyret i Norge ekskl. mva. økes fra 1.700 kr/person til 1.701 kr/person. Økningen koster i gjennomsnitt 2,40 kr pr. husstand. **Dette vil være en svært rimelig investering for å bidra til nødvendig utvikling og optimale løsninger for VA i Norge.** Det vises til detaljer i bilag 10, Finansiering av utviklingsarbeid. VA-gebyrenes størrelse.

9.3.2 Interkommunale selskap

Et viktig prinsipp vil være at det betales 1 kr/innbygger uavhengig om innbyggeren bor i en kommune som er direkte medlem i NORVAR eller i en kommune som også er deleier i et interkommunalt selskap som er medlem i NORVAR. NORVAR har derfor tilskrevet de interkommunale selskapene der denne problemstillingen er aktuell og bedt dem ta initiativet til en prosess der man blir enige om hvem som betaler på vegne av innbyggerne i regionen.

9.3.3 Driftsassistansene

Driftsassistanser som gjennom egne avtaler med NORVAR er hovedmedlemmer på vegne av de kommunene i regionen som ikke er direkte medlemmer, betaler ut fra antall innbyggere i disse kommunene.

9.3.4 Assosierte medlemmer

Det ble i et av de regionale møtene fremmet forslag om at de assosierte medlemmene også bør delta i prosjektfinansieringen. Dette er grundig diskutert i NORVAR. Man er kommet til at det er kommunene som er tjent med dette systemet (se beskrivelsen av nytte i pkt 9.4) og at det ikke vil være rimelig å forlange at konsulenter, leverandører, undervisningsinstitusjoner og andre skal betale inn midler til FoU-virksomhet i tillegg til kontingent for assosiert medlemsskap. Man bør heller åpne for at disse kan bidra frivillig til konkrete prosjekter, enten ved økonomiske tilskudd eller ved egeninnsats dersom de blir involvert i et prosjekt som rådgivere. Det vil være uheldig å forlange obligatoriske prosjekttilskudd fra potensielle utredere/oppdragstakere.

En del av de assosierte medlemmene vil være aktuelle samarbeidspartnere for konkrete programområder (se pkt. 10.4). Styret bedømmer det også slik at det vil være stor risiko for at mange assosierte medlemmer melder seg ut dersom obligatorisk prosjektfinansiering kommer i tillegg til kontingenten. Dette fordi nytteverdien for de assosierte medlemmene nok vil bli ansett å være mindre enn for hovedmedlemmene (anleggseierne).

9.3.5 Frivillighet

Å bidra til utviklingsarbeidet/prosjektfinansieringen vil som nevnt være obligatorisk som en del av medlemskapet i NORVAR. Det er frivillig for kommunene å være medlemmer i NORVAR. Dersom NORVARs årsmøte vedtar det nye systemet, kan kommuner som ikke er enige i det, melde seg ut av NORVAR.

9.3.6 Konsekvens av mulige utmeldinger

Det er gjennomført en enkel konsekvensanalyse av hva det foreslåtte systemet evt. kan medføre i tapte kontingentinntekter og reduserte prosjektmidler pga utmeldinger. Det er realistisk å ta høyde for en viss reduksjon i medlemstallet som følge av at systemet blir innført. Ved raskt å vise konkrete resultater av det nye systemet, håper NORVAR at evt. reduksjon i medlemstallet skal være midlertidig.

Etter hvert som det foreslåtte systemet er blitt kjent, har NORVAR fått en del reaksjoner fra noen medlemmer som ikke deltok i de regionale møtene (se pkt 2.1). Man må nok innse at de som deltok i disse møtene, var de mest interesserte, og at NORVAR sannsynligvis må bruke mer tid på å forankre systemet hos medlemmene. Dette må det bli opp til årsmøtet å vurdere.

9.4 Nytt av nytt system. Hva får medlemmene igjen?

Den viktigste nytten av det forslåtte systemet for prosjektvirksomheten vil være

- økt kompetanse hos medlemmene
- felles utvikling av gode løsninger og redusert risiko for kostbare feilinvesteringer
- utviklingsarbeidet vil være med forutsigbart
- utviklingsarbeidet blir mer kostnadseffektivt
- NORVAR vil kunne ta fatt i større utredninger og fullføre/fullfinansiere disse
- bedre grunnlag for å påvirke statlige myndigheter og øke muligheten for samarbeid/statlig medvirkning i utviklingsarbeidet
- bedre grunnlag for samarbeid med våre naboland. Gjøre det mulig å avtale internasjonale samarbeidsprosjekter.

Mer konkret beskrivelse av hva medlemmene får igjen, er gitt i bilag 11.

9.5 Tidligere generelle spleiselagshenvendelser faller bort

Det nye systemet innebærer at de tidligere generelle spleiselagshenvendelser fra NORVAR hver høst faller bort. Spleiselagsformen kan imidlertid fortsatt være aktuell for noen prosjekter. Den mest aktuelle anvendelsen vil være innspill fra medlemmene/faggruppene og deretter forespørsel fra NORVAR til noen aktuelle deltagere.

Spleiselag forutsettes i hovedsak brukt på aktuelle/konkrete problemstillinger som noen av medlemmene må arbeide med hver for seg dersom vi ikke etablerer fellesprosjekter.

10. Mulige samarbeidspartnere

10.1 Forholdet til KS. Kontakter og resultat

Det systemet som er beskrevet, vil bli en del av NORVARs fremtidige måte å arbeide på. NORVAR ønsker å innføre dette i forståelse med Kommunenes Sentralforbund (KS) .

NORVAR har i flere møter hatt en dialog med KS om et nytt system for prosjektvirksomheten. Saken ble behandlet i KS' sentralstyre i møte 12. juni 2003. Sentralstyret fattet følgende vedtak (sak 63/2003):

1. KS ser behovet for å opprettholde og på sikt styrke utviklingsarbeidet innen VA-sektoren med sikte på å finne kostnadsoptimale løsninger.
2. KS tar NORVARs planer om et nytt prosjektfinansieringssystem til etterretning.

10.2 Forholdet til staten

Selv om staten også har en viss interesse i å drive utviklingsarbeid innen VA (premissforskning), er det er lite sannsynlig at staten vil legge frie midler i det foreslåtte system for prosjektvirksomhet. NORVAR bør imidlertid satse på samarbeid med staten om en del programområder. NORVAR har positiv erfaring med slikt samarbeid blant annet ifm. implementering av nytt avløpsdirektiv i Norge (se pkt 5) og ifm. arbeid med miljøgiftproblematikken (SFT). Det vil være lettere å få til samarbeid ut fra den foreslåtte programprofilen enn å få til samarbeid om enkeltprosjekter.

NORVAR vil arbeide for å få intensjonsavtaler om samarbeid om utviklingsarbeid innen VA mellom de respektive direktorater og NORVAR (for eksempel SFT og Mattilsynet).

Bilag 13 viser en argumentliste for et slikt samarbeid. NORVAR ser bl.a. mulighet for synergieffekter i forhold til den statlige aktiviteten beskrevet i pkt 11.

10.3 VA-organisasjoner i nabolandene

NORVAR har et konstruktivt samarbeid med søsterorganisasjonene i nabo-landene. Det nye prosjektsystemet gir sikkerhet og forutsigbarhet som gjør det enklere å etablere samarbeidsprosjekter med disse for å løse felles problemstillinger. På den måten vil man kunne utnytte de felles ressursene bedre enn nå.

10.4 Andre samarbeidspartnere

Det kan være aktuelt å samarbeide med andre organisasjoner om utviklingsarbeid av felles interesse. Som eksempler nevnes:

- **Utviklingsprosjekter ifm ledningsnett**

Det er viktig at kunnskapsgrunnlaget og metodene for fornying av nettet forbedres. Dette er utfordringen til næringen – konsulenter, rørleverandører og entreprenører. Årlige investeringer på ca 1,2 milliarder kr bør gi grunnlag for en vesentlig teknologiutvikling. Oppnås det enighet om dette, har VA-verkene, NORVAR og næringen felles interesse i også å sikre VA-faget en nødvendig andel av de nasjonale FoU-midlene. Her kan det være aktuelt å samarbeide med Maskinentreprenørenes forbund (MEF), rørbransjen m. fl

- **Klimaendringer, flommer, vannskader**

Aktuelle samarbeidspartnere er forsikringsbransjen.

- **Rehabilitering av behandlingsanlegg**

Aktuelle samarbeidspartnere for å utvikle rasjonelle løsninger for rehabilitering kan være BA-næringen m. fl.

Det forutsettes at fagstyrene vurderer mulige allianser ved utarbeidelse av prosjektforslag.

11. Statlig finansiert FoU

Det presiseres at den prosjektvirksomheten som omtales ovenfor, gjelder utredninger/erfaringssammenstillinger/utviklingsarbeid som det er naturlig for anleggseierne å bidra til finansieringen av.

Finansiering av mer grunnleggende forskning og utvikling er etter NORVARs mening et statlig ansvar. Dette for bl.a. å skaffe beslutningsgrunnlag for nasjonale tiltak innenfor VA, bygge opp norsk kompetanse/forskningsmiljøer som viktige nasjonale kunnskapssentre og derved beholde mulighetene til å hente hjem kompetanse fra utenlandske forskning og ha muligheten til produktutvikling og næringsvekst basert på ny kunnskap.

Den eneste statlige FoU-virksomheten innen VA for tiden er en viss prosjektvirksomhet/forskning finansiert at Program for vannforsyning (ca 3 millioner kr/år ut 2004).

NORVAR vil sammen med aktuelle FoU-miljøer arbeide for å få økt omfanget av slik forskning. Vi har bl.a. et solid grunnlag for dette i rapporten fra vårt scenarieprosjekt VA2010 (NORVAR-rapport 116-2001 (3)). Men det er en annen sak som vi kommer tilbake til senere.

Referanser

1. NORVAR-rapport 130, Gjenanskaffelsekostnadene for norske VA-anlegg (2003)
2. NORVAR-rapport 120, Strategi for norske vann- og avløpsverk. Rapport fra strategiprosessen 2000/2001 (2002)
3. NORVAR-rapport 116, Scenarier for VA-sektoren år 2010 (2001)
4. FoU innom VA. Notat fra Svenskt Vatten av 5. mars 2003
5. Brev fra NORVAR til Miljøverndepartementet av 27. august 2001 om norsk avløpspolitikk frem mot 2005
6. Brev til SFT fra NORVAR av 30. august 2002 om finansiering av VA-prosjekter
7. Svarbrev fra SFT til NORVAR av 16. oktober 2002 om finansiering av VA-prosjekter.

Regionale møter om info og prosjektf finansiering

PROGRAM

09.45 - 10.00 Kaffe/kake
 10.00 - 10.15 Velkommen. Presentasjoner med mer. Kaffe

INFO-PROSJEKTET

10.15 - 10.30 FN-sambandet orienterer kort om organisasjonen
 10.30 - 10.45 NORVAR orienterer kort om bakgrunnen for samarbeidet med FN-sambandet og om nettverksprosjektet
 10.45 - 11.10 Planlagte aktiviteter i Vannåret 2003 (FN-sambandet og NORVAR)
 11.10 - 12.00 Gruppearbeid/idédugnad om kommunale/regionale tiltak (se bilag 6)
 11.30 - 12.00 **Enkel lunsj** inntas under gruppearbeidet
 12.00 - 13.00 Gruppene presenterer sine innspill. Diskusjon
 13.00 - 13.15 Videre arbeid. Tidsplan. Milepeler.
 13.15 - 13.30 Pause. Kaffe.

NYTT SYSTEM FOR PROSJEKTFINANSIERING

13.30 – 14.00 NORVAR presenterer bakgrunn og behov samt forslag til system
 14.00 - 15.00 Gruppearbeid/idédugnad med innspill fra medlemmene.
 15.00 – 15.45 Gruppene presenterer sine innspill. Diskusjon
 15.45 – 16.00 Orientering om videre arbeid med systemet.

GRUPPEOPPGAVER

1. Prioriter 5 viktige prosjekter i bilag 6
2. Er det problemstillinger /prosjekter du savner i oppstillingen?
3. Er du enig i behovet for fellesprosjekter?
4. Hvordan vil du "selge" et prosjektf finansieringssystem i din kommune?

REGIONALE MØTER OM INFO OG PROSJEKTFINANSIERING
GRUPPEARBEID OM PROSJEKTFINANSIERINGSSYSTEM

Sammenstilling av innspill i de regionale møtene

OPPGAVER/SVAR

1. Prioriter 5 viktige prosjekter i bilag 5 (prosjektoversikt)

En lang rekke prosjekter ble prioritert. Svært forskjellige prioriteringer. Viser at behovet er stort.

2. Er det problemstillinger /prosjekter du savner i oppstillingen?

En rekke innspill. Viser at behovet er stort. Innspillene vil bli vurdert ifm senere prosjektprioriteringer i NORVAR.

3. Er du enig i måten vi foreslår å organisere systemet på? (Styrt av NORVAR (fagstyret og hovedstyre), adskilt fra NORVARs driftsregnskap)

- *Enige i et nytt system styrt av NORVAR (hovedstyret med innspill fra fagstyrene)*
- *Systemet bør være obligatorisk*
- *Viktig å erstatte spleiselagsopplegget*
- *Forankring hos medlemmene/medvirkning viktig*
- *Må ikke føre til vesentlig økning av prosjektaktiviteten i første omgang. Kommunene ikke kapasitet til å følge med. Færre og større prosjekter er ønskelig*
- *Innføre systemet nå med 1 kr/innbygger. Ved positive erfaringer: letter å øke senere*
- *Må arbeide for å få bidrag fra staten (bruk bl.a. det internasjonale aspektet)*
- *Bør være 1 kr pr innbygger uansett kommunistørrelse*
- *Må ikke være dyrere for de som bor i kommuner tilknyttet interkommunale selskaper enn andre.*
- *Vurdere om 1 kr pr innbygger skal innkreves fra kommunene eller via selskapene*
- *Finne et system slik at store bidragsyttere får en viss påvirkningsmulighet på prioriteringen*
- *Forenkle avregning? Trinnvis sats: 5.000 kr, 10.000 kr, 20.000 kr 50.000 kr + storkommunene*

Spørsmål som må avklares:

- *Grenseoppgang mellom prosjekter finansiert etter nytt system og spleiselag bør gjøres klarere*
- *Evt deltagelse fra leverandører og konsulenter*

Innspill:

- *Frustrasjoner i småkommunene der det er tilsvarende behov på alle fagområder. Mange bekker små....*
- *Representanter for større kommuner kjenner "bare" sitt fagområde og ikke mangfoldet i de minste kommunene*

- *Enig i behovet, men vanskelig å forsvare finansiering, særlig hos de små. Lik kontingent (1 kr pr innbygger) for alle letter å forsvare enn et min innskudd på 5.000 kr og tak for de store.*

4. Hvordan vil du "selge" et nytt prosjektfinansieringssystem i din kommune?

- *Fokusere på behovet nå og mindre på sammeligning med andre bransjer.*
- *Informasjon som det som er gitt i dagens møte må komme frem, spesielt til politikerne (Gjelder mindre kommuner. I større kommuner er dette ofte en administrativ sak)*
- *Bruke NORVARs argumentasjon.*
- *Utvikle bedre presentasjonsmatriell*
- *Kople til konkrete lokale gevinster*
- *Ta styringa. Ikke problematisere kostnaden. Dette må vi ha som en del av det tekniske grunnlaget.*

Eksempler på besparelser gjennom FoU

Pkt. 1-7 er hentet fra brev til NTNf av 13.3.89 fra NTNf's program for VAR-teknikk og NTNf's program for vannforskning om fortsatt behov for VA-forskning:

1. Humusforskning har gitt kunnskap til å modifisere krav til humusinnhold (farge) på drikkevannet ut fra konkrete vurderinger av den enkelte kilde. Dette har ført til store besparelser/investeringsettelser for vannbehandlingsanlegg.
2. Behandlingsanlegg for fjerning av humus i drikkevann kan bygges billigere enn før ved at nye prosessvarianter er forsket ut (direktfiltrering, ionebytting).
3. Prosjektet vedrørende korrosjonskontroll i drikkevann har ført til at levetiden på ledninger og installasjoner har blitt forlenget samtidig som at man har fått gunstige helseeffekter.
4. Renseanlegg for avløpsvann kunne bygges billigere enn før grunnet resultatet fra prosjektene "kostnadsbesparende tiltak - ny teknologi" og "SINTEF prosessen".
5. Det er dokumentert en rekke tiltak for å oppnå billigere drift og billigere rehabilitering/kapasitetsøkning ved eksisterende anlegg.
6. Tiltak for å redusere forurensningstap fra avløpsledninger kan gjøres mer effektivt enn før (mer effektive overløp på pumpestasjoner, styring av forurensningstransport i avløpsnett, dykkeledninger etc.).
7. Metoder for risikovurderinger av ledningsnett med tanke på vedlikehold og fornyelse fører til en riktigere prioritering av tiltak på ledningsnett.

Videre ble driftsassistanseordningene initiert gjennom et prosjekt i regi av NTNf's Utvalg for drift av renseanlegg. Ordningen som nå er landsomfattende, sørget for at drift av renseanlegg kom på dagsorden og fikk et løft i kommunene. Det er en ordning som på en rasjonell måte sikrer god kompetanse i mindre/små kommuner og på den måten sørger for samordning samt kvalitetssikrer driftsforhold, prosesskompetanse og dokumentasjon av resultater. Ordningene startet på avløpssektoren, men er nå etablert over det meste av landet også innen vannforsyning.

Omfanget av prosjektvirksomheten i NORVAR 1997 - 2002

Beløp i 1000 kr

	1997	1998	1999	2000	2001	2002
Inntekter prosjekter	6.281	5.377	7.467	6.137	6.535	6.150
- Bundet/overført	1.184	819	1.680	1.340	1.927	1.662
KOSTNADER						
Sum	5.097	4.568	5.787	4.797	4.608	4.488
Derav eksterne kostnader	3.256	3.008	3.343	3.404	3.178	3.240
Derav arbeid NORVAR *)	1.839	1.560	2.444	1.393	1.430	1.248
FINANSIERING						
Spleiselag/eksterne tilskudd (unntatt SFT)	3.140	2.159	3.099	4.454	4.227	3.914
Bruk av prosjektfond NORVAR **)	57	9	288	343	381	574
SFT-tilskudd som Følge av samarbeidsavtale	1.900	2.400	2.400			

*) NORVARs egeninnsats er ikke medregnet

**) Dette gjelder et eksisterende prosjekt-/likviditetsfond i NORVAR og må ikke forveksles med det foreslåtte Prosjektfondet

Prosjektfinansiering VA - Overgangsordning i 2003

Som en overgangsordning vedtok årsmøtet 2002 at NORVAR skulle kreve inn 30% tilleggkontingent i 2003 for å finansiere prosjekter prioritert av årsmøtet. Følgende prosjekter vil bli finansiert på denne måten i 2003:

- Gjøre VA-torget mer brukervennlig. Forprosjekt
- Videreutvikle NORVARs etterutdanningssystem for VA-sektoren.
- Risikoanalyse for VA-sektoren
- Rammebetingelser. Hva vi kan lære av energisektoren?
- Veiledning i bygging og drift/vedlikehold av høydebassenger (inkl. sikring)

I tillegg ble det ultimo 2002 sendt ut forslag til spleiselagsprosjekter 2003. Følgende prosjekter vil bli gjennomført:

- Erfaringer med klor og UV for desinfeksjon av vann
- Hygieniske barrierer og kritiske punkter i vannbehandlingen
- Mal forenklet VA-norm. Web-løsning
- Kartlegging av mulig helsesisiko ved trykkløse vannledninger.
- Forfall av ledningsnett
- Bruk av slam på kornarealer - informasjonsprosjekt
- Benchmarking i VA-sektoren
- Vannambassadører - etablering av infonettverk

Aktuelle prosjekter 2003

Satt opp bl.a. ut fra innspill fra fagstyrene i møte med hovedstyret 11.06.02
(Henvisningene i parentes er til aktiviteter beskrevet i NORVAR-rapport 120, Strategisk plan for VA-verkene)

Prosjektene 1-5 er en sammenstilling av prosjekter foreslått av faggruppene og er derfor medtatt også i oppstillingen fra faggruppene med annet nummer.

Foreslått prioritert i å.sak 6/02, Utvikling av nytt system for prosjektfinansiering – prosjektfinansiering 2003 (se bilag 5 til s.sak 47/02, å.sak 6/02)

1. Forprosjekt med formål å vurdere endringer i VA-torget for bedre tilgjengelighet/brukervennlighet. Vurdere bl.a. aktuelle målgrupper, finansiering med mer. Involvere IT-gruppen samt representanter for aktuelle brukere.
2. Videreutvikle fremtidsrettet videre- og etterutdanning for alle målgrupper i VA-sektoren. (C2)
3. Risikoanalyse for VA-sektoren (B2) i samarbeid med staten og KS
4. Kan VA-sektoren lære av liberaliseringsprosessen i energisektoren? (C1)
5. Veiledning i bygging og drift/vedlikehold av høydebassenger (inkl. sikring)

Andre prosjekter som vil bli vurdert og prioritert som mulige spleiselag

FORESLÅTT AV IT-GRUPPA

6. IT-strategi for NORVAR
7. Utvikle IT-kurs

FORESLÅTT AV AVLØPSRENSEGRUPPA

8. Med utgangspunkt i avløpsdirektivet vurdere:
  - aktuelle renseprosesser,
  - praktisk tilpasning av prosesser og utstyr
- alt med det mål å gjøre det enklest mulig for kommunene/anleggseierne
 Vurdering og sammenligning av aktuelle rensemetoder bl.a. gjennom formidling av erfaringer fra forsøk og prosjekter hos anleggseierne (bl.a. ved SNJ hos IVAR og ved TAU - forslag om at NORVAR etablerer en referansegruppe).

FORESLÅTT AV SLAMGRUPPA

9. Biogass. Mottak av våtorganisk avfall ved avløpsrenseanlegg med utrånning. Gassmotor – hvor mye gass må en ha for at gassmotor er aktuelt. Sammenstille data om anlegg, erfaringer og anbefalinger.
10. Fakta-ark om fosfor. Ulike problemstillinger knyttet til ressursmessige forhold, pris på fosfor, gjenvinning av fosfor fra aske mm.
11. Erfaringer med fortykkermaskiner. Innhente erfaringsdata og sammenstille disse. Type maskiner, polymerforbruk, driftsmessige forhold, problemer, tiltak, erfaringer.
12. Mer kunnskap om parasittegg, ugressfrø, floghavre, potetcystematode er nødvendig – ut fra behovet for mer dokumentasjon som vil komme som et resultat av ny gjødselvereforskrift og nytt Mattilsyn.

FORESLÅTT AV LEDNINGSNETTGRUPPA

13. Videreføring av "Mal for forenklet VA-norm"
14. Videreføring av "Forfallsprosjektet" - forskning VA-ledningsnett
15. FDV for VA-anlegg
16. Sikker brannvannsdekning (samarbeid med vannforsyningsgruppa)
17. Veiledning for kommunen for å få stilt de rette kvalitetskrav for VA-ledningsnett (PBL, ADK, utbyggingsavtaler, VA-norm, VA/Miljø-blad, mm)
18. Kvalitetsikring av Gemini-VA data.
19. (Nasjonal ledningsnett database)

FORESLÅTT AV VANNFORSYNINGSGRUPPA

20. Erfaringer med klor- og UV-desinfeksjon
21. Veiledning i bygging og drift/vedlikehold av høydebassenger (inkl. sikring)
22. Database for fargetallsutvikling (hvis vi ikke får myndighetene til å gjøre det)
23. Videreføring av "info-prosjektet" (lage flere faktaark mm)

SAMMENSTILLING AV ANDRE PROSJEKTFORSLAG I STRATEGISK PLAN SAMT VIDEREFORING AV PROSJEKTER 2002

24. Amalgamkampanje (A4)
25. Kampanjen "Kast ikke avfall i avløpet" (A4)
26. Bruk av resultatindikatorer i kommunal VA-virksomhet (A7 og C5). Dokumentere at sektoren er effektiv og konkurransedyktig (Benchmarking. Resultatindikatorer). (Arbeid med dette er igangsatt gjennom flere NORVAR-prosjekter) - 70042
27. Gjennomføre utredninger og demonstrasjonsprosjekter med ulike former for regionale organisering med mer for å gi grunnlag for å velge gode løsninger (C1)
28. Videreutvikle fremtidsrettet videre- og etterutdanning for alle målgrupper i VA-sektoren. (C2) ved bl.a å gjennomføre en rekke delprosjekter:
  - Beskrive nødvendig kompetanse for driftsleder/saksbehandler
  - Etablere grunnopplæring for drift av store ledningsanlegg i samarbeid med skole
  - Utvikle grunnkurs/innføringskurs for driftsleder/saksbehandler
  - Utvikling av fordypningsmoduler for de forskjellige målgruppene.
29. Lage en handlingsplan med det mål at massemedia presenterer stoff om VA-spørsmål/forbedrer sektorens synlighet (A1)
30. Lage mal for serviceavtaler med kundene/abonentene (A8)
31. Utarbeide brosjyre som synliggjør betydningen av VA-sektoren og de utfordringer man i dag/fremtidig står overfor og distribuere brosjyren til politikere på Stortinget, fylkestingene og kommunestyrene (B2)
32. Verdien av VA-anleggene i Norge - 70016
33. Vannforsyning og avløpshåndtering i fritidsbebyggelse. Hovedprosj. - 70035
34. VA-historie – 70040 (gjennomføres av andre. NORVAR deltar i styringsgruppe)
35. Vurderingsordning renseløsninger, fase 2 - 88026
36. Forfall og fornyelse ledningsnett - 90002
37. Tilknytning av industri til kommunalt avløpsnett – veileder. Fullføring – 90016

BILAG 6, side 3

Sammenstilling økonomi (1.000 kr)

PROSJEKTER	BEREGNET KOSTNAD	TILSAGN
1. Prioritert av årsmøtet	1.200	1.120
2. Prioritert som spleiselagsforespørsel	2.910	1.910
3. Behov innmeldt av fagstyrene medio 2002 i tillegg til det som er prioritert:		
IT-gruppa	400	
Avløpsrensegruppa	700	
Slamgruppa	400	
Ledningsnettgruppa	850	
Vannfors.grp	400	
	2.750	0
4. <u>Div andre prosjektforslag</u>	2.950	0
5. SUM	9.810	3.030

Forankring av prosjektvirksomheten i NORVAR

Utdrag fra Strategisk plan for VA-verkene, NORVAR-rapport 120 **Målområde D. FORSKNING OG UTVIKLING**

STRATEGISKE MÅL

Økt satsing på FoU og formidling av FoU-resultater for å sikre kompetanse og utvikling innen sektoren

KRITISKE SUKSESSFAKTORER

- Økonomiske ressurser
- Vilje til å satse på utvikling

MÅLEPARAMETRE

- Kartlegging av kunnskapsnivået
- Antall FoU-årsverk
- Konkrete prosjektresultater

KONKRETE MÅL

FoU-virksomhet innen VA skal være minst på samme nivå som våre naboland.

AKTUELLE TILTAK

- D1. Få frem informasjon til departementene og Forskningsrådet om nytten av FoU-programmer og konsekvensene ved å ikke drive med systematisk FoU innen VA. (For å utnytte internasjonale FoU-resultater må man ha tilstrekkelig nasjonal kompetanse). Arbeide for å fremskaffe statlige finansiering til forskning, utvikling, utprøving og demonstrasjonsanlegg. Samarbeide med KS om dette.
- D2. Utrede rasjonelle måter for å finansiere utviklingsarbeid i kommunal regi. Enkeltkommuner og bransjeorganisasjonen bør samarbeide med universiteter, høyskoler og forskningsinstitutter for å utvikle kompetanse og nye teknikker og metoder.
- D3. Opprettholde/forberdre system for å formidle FoU-resultatene fra forskningsprogrammene innen VA til VA-sektoren (Se også under "Nettverksbygging").
- D4. Prioritere ressurser til å være faglig oppdatert og informasjonsmessig forberedt i forhold til "nye" trusler som zoonoser, hormonhermere etc.

UTDRAG FRA NORVAR'S HANDLINGSPLAN

Prosjektvirksomheten i NORVAR

1.5 KOMPETANSESTØTTE

1.5.1 Prosjektinitiering/prosjektmevling

NORVAR skal avklare felles problemstillinger hos medlemmene og søke å sette igang felles prosjekter når dette er aktuelt.

1.5.2 Gjennomføre prosjekter

NORVAR skal gjennomføre prosjekter prioritert av medlemmene.

1.5.3 Kravspesifikasjoner/funksjonsbeskrivelser

NORVAR skal utarbeide aktuelle kravspesifikasjoner/ funksjonsbeskrivelser for å standardisere og forenkle arbeidet i sektoren.

1.5.4 Utredninger/veiledninger/eksempler/maler

NORVAR skal gjennomføre utredninger innenfor VA-sektoren for å hjelpe medlemmene til å løse aktuelle problemer. NORVAR skal utarbeide veiledninger, eksempler og maler for å forenkle kommunenes arbeid med å implementere myndighetskrav.

1.5.5 Belyse aktuelle organisasjonsformer/driftsformer

NORVAR skal bidra til bedre organisering og drift hos medlemmene gjennom å motivere og stimulere medlemmene til å vektlegge problemstillingene omkring effektiv ressursbruk, produktivitet, servicenivå og synliggjøring av resultater.

1.5.6 Kompetansestøtte ved prosjekter/ problemløsning

NORVAR skal tilby råd/bistand til det enkelte medlem i form av kompetansestøtte ved prosjektoppstart/-gjennomføring slik at medlemmene skal kunne utnytte den kompetansen NORVAR tilegner seg gjennom sin virksomhet.

2. TEKNOLOGIUTVIKLING

NORVAR skal vurdere mulig utvikling og krav i VA-sektoren og ut fra det gi signaler til rette instanser om FoU-behov og behov for teknologiutvikling/ kompetanseoppbygging. NORVAR skal videre arbeide for å gjøre FoU-resultatene innenfor VA-sektoren tilgjengelige for medlemmene.

Prosjektfinansiering - Innbyggertall og størrelsesfordeling av NORVARs medlemmer

STØRRELSES- INTERVALL MEDLEMMER (1.000 pe)	ANTALL MEDLEMMER *) (overslag pr juli 2002)	ANTALL INNBYGGERE TOTALT (1.000 innb)
< 5	38	115
6-10	26	200
11-20	26	435
21-30	9	225
31-50	10	400
51-80	12	750
81-120	3	350
7 store **)	7	1.525
Del av Oslo ikke med i VEAS (40% av 516.000)	(1)	205
SUM	131	4.205

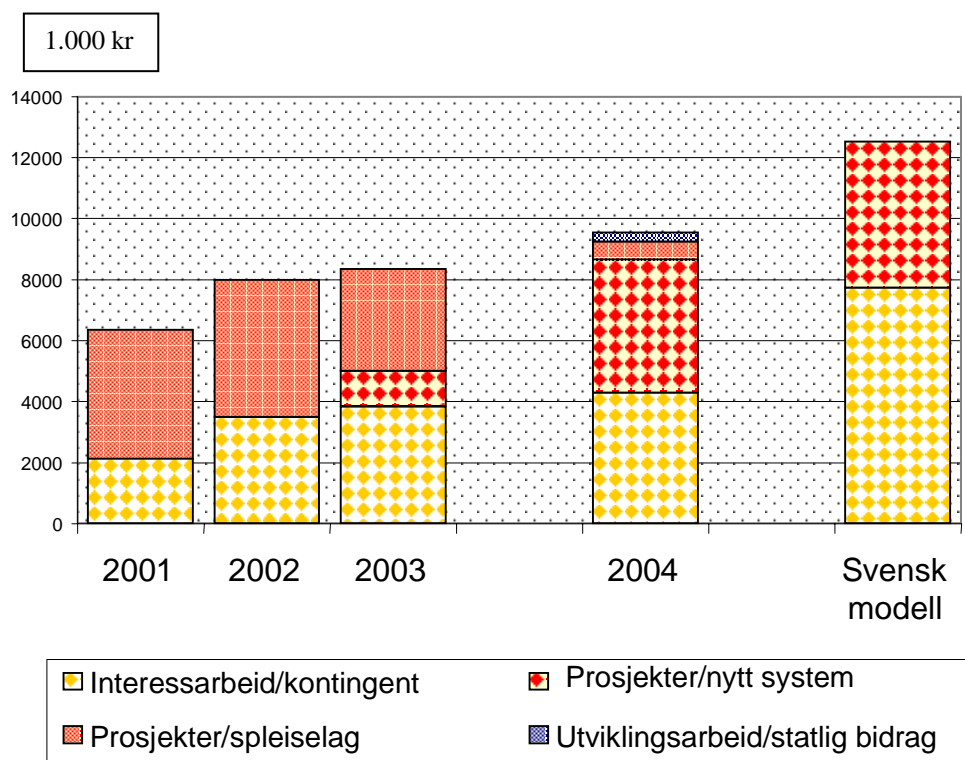
*)

Kommuner som er med i interkommunale selskaper som er medlemmer i NORVAR er ikke medregnet, for da ville innbyggerne blitt regnet 2 ganger. Dette gjelder 31 kommuner.

***) Dette er BUVA, VIV, Trondheim, Driftsass. i Møre og Romsdal, IVAR, Bergen, VEAS.

Utviklingen av kontingentnivået og prosjektaktiviteten i NORVAR

Figuren viser utviklingen i NORVAR-kontingent og prosjektmidler fra 2001 til 2003.

- Søylen for 2004 viser nivået med det foreslåtte systemet for prosjektfinansiering. Kontingenten vil få en mindre økning i forhold til 2003. Prosjektmidlene vil i hovedsak komme fra avgiften på 1 krone per innbygger som erstatter nåværende system med spleiselag (og 30 % påslag på kontingenten i 2003). Et forsiktig anslag på statlig prosjektbidrag er også vist.
- Siste søyle viser det svenske systemet for kontingent og prosjektfinansiering (VA-forsk) omregnet til norske forhold og antall innbyggere.

Finansiering av utviklingsarbeid. VA-gebyrenes størrelse

VA-gebyrer for standard bolig 2002 (inkl mva) i flg SSB:

Vann: 600-6.000 kr. Gjennomsnitt: 2.300 kr
 Avløp: 600-8.000 kr. Gjennomsnitt: 2.800 kr

Ekskl mva:

Vann: (12,30 kr/m³ x 150 m³ *): 1.850 kr
Avløp: (15,00 kr/m³ x 150 m³ *): 2.250 kr
 Sum pr bolig: 4.100 kr

*) Antar forbruk 150 m³/bolig/år for å illustrere gjennomsnittlige priser per m³

Dersom man forutsetter 2,4 personer per husstand, blir regnestykket:

VA-gebyr uten utviklingsfinansiering:	4.100 kr : 2,4 =	ca 1.700 kr/person
+ til utviklingsarbeid		1 kr/person
VA-gebyr med utviklingsfinansiering		1.701 kr/person

Dette utgjør en økning på ca 0,06 %.

Forslaget innebærer et tillegg i VA-gebyret på ca 2,40 kr/husstand ekskl. mva.

Nytten av nytt system for prosjektfinansiering. Hva får medlemmene igjen?

1. Alle medlemmene vil bidra til utvikling av VA-sektoren og optimale løsninger
2. Samarbeid om felles utvikling er rimeligere enn å arbeide hver for seg
3. Redusere risikoen for å gjøre feilinvesteringer/velge dyre løsninger ved å få et bedre beslutningsgrunnlag
4. Gjennom deltagelsen gis det mulighet til å påvirke utviklingen (fremme forslag til prosjekter/søke om prosjekttilskudd fra fondet som "kvalifisert søker")
5. Skaffe grunnlag for å påvirke statlige myndigheter (unngå kostbare/unødvendige pålegg)
6. Egne midler i system vil øke muligheten for statlig medvirkning
7. Styrker oppdragsgiverkompetansen og vil bidra til å utnytte egen kompetanse ("nøytral kompetanse"). Får kompetanse til å gjøre egne vurderinger, i mindre grad prisgitt konsulenter/leverandører
8. Alle deltagerne får tilgang til alle resultater:
  - Får kvartalsvis oversikt over alle NORVAR-prosjekter finansiert av ordningen med kort beskrivelse av status og viktige resultater
  - Får automatisk tilsendt alle NORVAR-rapporter fra prosjektene og/eller om ønskelig i elektronisk form, kostnadsfritt (andre må bestille og betale NORVAR-rapporter fra spleiselagsprosjekter og prosjekter finansiert av fondet)
  - Får tilgang til søkbar database med resultater og annet fagstoff på NORVARs hjemmeside.

NORVAR

Mal for prosjektbeskrivelse

Forslag til NORVAR-prosjekter skal beskrives kortest mulig (maks 2 sider) etter følgende mal:

- 1 BAKGRUNN
  - 2 MÅLSETTING
  - 3 PROSJEKTOPPLEGG. KORT BESKRIVELSE
  - 4 ORGANISERING. DELTAGERE
  - 5 KOSTNADER. FINANSIERING
  - 6 TIDSPLAN
  - 7 RAPPORTERING
  - 8 ANDRE OPPLYSNINGER
-

Prosjektfinansiering. Hvorfor bør staten delta?

1. Overordnede spørsmål er et nasjonalt ansvar
  2. Internasjonale forpliktelser gjelder alle. Implementering av regelverk og rapportering av tiltak må gjelde alle, ikke bare "40 spleiselagsdeltagere i NORVAR"
  3. Kompetanse viktig også for staten ifm med regelverk med mer. Har behov for kompetanse på anleggseiersiden når staten trapper ned sitt engasjement og kapasitet/kompetanse
  4. Samfunnsikkerhet og beredskap. Risiko og "føre var"
  5. Politikk. Nasjonal interesse, ikke bare lokalt
  6. Verdiskapning
  7. Helse, miljø og sikkerhet. Berører individers helse og trygghet. Matvaresikkerhet.
  8. Drikkevann/Næringspolitiske konsekvenser (Fisk, Slakteri, Turisme). Nasjonal sak
  9. "Norges image". Norsk natur – rent vann !!
  10. Bistandsarbeid. For å hjelpe andre land må vi ha kompetanse og systemer selv
  11. Næringsutvikling. Salg av VA (tjenester og utstyr/systemer) internasjonalt
  12. Vann og vannkompetanse potensiell eksportartikkel. Kompetanse knyttet til nasjonal ressurs
  13. Dyrt å ikke kunne/vite. Nasjonaløkonomi. Stort besparelspotensiale
-